

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

JANUARI 1964
13e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Bladz.

Contributie-verhoging	3
Steunfonds Praktisch Humanisme	3
Regionale conferentie	3
Ledenwinst	3
Reizende expositie	3
Technische Hogeschool te Enschede	3
Bejaardentehuis in Den Haag	3
Paaskamp De Ark	4

..

"HUMANITAS"

Conferentie Reclassering	4
Nieuwe afdelingen	4
Nieuwe aanstellingen	4
Conferentie Gezinsverzorging	4

..

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING

Kontaktbijeenkomst in Hilversum op 12 en 13 oktober 1963	4
Congres in de Jeugdherberg in Oldenbroek op 3/4 nov. 1963	5
Nieuwe afdeling	5
Winterweekend in jeugdherberg Alteveer in Arnhem, 4/5 jan. 1963	5

..

S.V.H.G. "SOCRATES"

Afdeling in Utrecht	6
---------------------	---

..

HUMANISTISCH THUISFRONT

Geestelijke verzorging in het leger	6/7
-------------------------------------	-----

..

HUMANISTISCHE GEMEENSCHAP IN DE P.v.d.A.

Vernieuwing	7
-------------	---

..

INTERNATIONAAL NIEUWS

Een verenigd Europa	8
---------------------	---

..

RADIOLEZINGEN

Bladz.

Lezingen in de maanden februari en maart voor de V.A.R.A.	8
Lezing in de maand februari voor de A.V.R.O.	8

..

VAN ALLE KANTEN

Zo is het...(Het Vrije Volk)	9
Contra Telefonische Hulpdienst (Het Vrije Volk)	9/10/11
Een benoeming (Dagblad voor West Friesland)	11
Nogmaals Interim-rapport Hervormde Synode (Algemeen Handelsblad)	11
De H van Humanisme (Trefpunt)	11/12
Mens en Kosmos (Mens en Kosmos)	12/13
Nieuwjaarsbrief van het Humanistisch Verbond	14/15/16/ 17/18/19

..

HUMANISTISCH VERBOND

Contributie-verhoging

Een verzoek van het hoofdbestuur aan de leden om vrijwillig hun contributie te verhogen in verband met de gestegen lasten en waardevermindering van het geld heeft opmerkelijke resultaten opgeleverd en in enkele gemeenschappen zelfs tot verdubbeling van het inkomen geleid.

Steunfonds Praktisch Humanisme

Uit het financieel overzicht over 1963 blijkt, dat aan giften een bedrag is binnen gekomen van f 114.233,02. Dit was het tot nu toe hoogste bedrag en het overtrof het voorgaande jaar met bijna f 25.000,--. De onkosten waren wederom bijzonder laag, omdat al het werk door vrijwilligers gedaan wordt. In maart vindt weer de jaarlijkse grote actie plaats.

Regionale conferentie

Bestuurders van gemeenschappen en gewesten uit Friesland, Gelderland, Noord-Brabant, Zeeland en federatie Den Haag zullen op 1 februari bijeenkomen in het Erasmushuis in Utrecht, voornamelijk ter bespreking van de activiteiten welke tot verhoging van het ledental dienen te leiden.

Ledenwinst

Uit vrijwel alle gemeenschappen wordt een toename van het ledental gemeld, overschreden 2 gemeenschappen voor het eerst in hun bestaan de 100 en wel Bilthoven en Zeist, hetgeen een felicitatie waard is. Percentsgewijs werden ze echter verre overtroffen door andere gemeenschappen, waarbij met name Oss genoemd mag worden, dat in de afgelopen maanden van 26 op 38 steeg.

Reizende expositie

Teneinde de gemeenschappen in de gelegenheid te stellen bij speciale gelegenheden, zoals propaganda-bijeenkomsten aan bezoekers een inzicht te geven van het werk dat door het Verbond wordt gedaan, is één der functionarissen bezig met het samenstellen van een kleine expositie. Op een vijftal borden wordt door middel van grafische voorstellingen en foto's een duidelijk beeld gegeven.

Technische Hogeschool te Enschede

In principe is aan het Verbond de toezegging gegeven aan de te stichten Technische Hogeschool in Enschede een studentenraadsman te benoemen.

Bejaardentehuis in Den Haag

In de loop van dit jaar zal begonnen worden met de bouw van een bejaardentehuis aan het Erasmusplein in Den Haag. Het gebouw zal 14 woonlagen krijgen en geëxploiteerd door de stichting: Het Coonrherthuis, gevormd door de plaatselijke afdelingen van het Humanistisch Verbond, Humanitas en De Vrije Gedachte.

Paaskamp in De Ark

Van 26 tot 30 maart wordt in de Ark te Nunspeet weer het gebruikelijke Paaskamp gehouden, waarvoor elke keer de belangstelling zo groot is, dat velen moeten worden afgewezen.

..

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Conferentie reclassering

Op vrijdag 28 februari en zaterdagmorgen 29 februari a.s. wordt een conferentie gehouden voor functionarissen van het Nederlands Genootschap tot reclassering en van Humanitas, op "De Pietersberg" te Oosterbeek, aanvang 20.00 uur.

Nieuwe afdelingen

In Renkum en Spijkenisse zijn werkgroepen gevormd, die kunnen leiden tot oprichting van een afdeling van Humanitas.

Nieuwe aanstellingen

Per 1 januari 1964 trad mevrouw J. de Willigen-Riekerk in dienst van de afdeling Eindhoven als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk.

Op 1 februari 1964 treedt bij de afdeling Beverwijk in dienst mej. J. Verbaan als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk.

Conferentie gezinsverzorging

De sectie gezinsverzorging van Humanitas organiseert op 21 maart een besturenconferentie op huize "Randenbroek" te Amersfoort.

..

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING

Kontaktbijeenkomst in Hilversum op 12 en 13 oktober 1963

Aanwezig afgevaardigden van alle afdelingen. Zij brachten verslag uit van de gang van zaken in hun afdelingen. Hieruit bleek dat het ledental van de HJB nog steeds groeiend is. De afdelingen Hoorn en Wageningen hebben met moeilijkheden te kampen. In Hoorn daalt het ledental nog steeds. In Wageningen blijft het gelijk, maar er zijn de laatste maanden geen bijeenkomsten meer geweest. Amsterdam kan terugzien op een zeer geslaagd lustrum, waaraan ruim 250 mensen hebben meegewerkt. Er bestond ook grote belangstelling van de zijde van HJG en HV. Arnhem blijft groeien evenals Den Haag. De vooruitzichten voor de komende winter mogen gunstig genoemd worden.

Congres in de Jeugdherberg in Oldenbroek op 3 en 4 november 1963

Aanwezig: 20 afgevaardigden, 4 landelijke leden en 50 belangstellenden. Van de genodigden waren aanwezig: de heer J. van den Ban, voor het Hum.Verbond en de heer Sam Naarden van de Moderne Jeugdraad.

In haar openingswoord wees voorzitter Marietje van Rossen op de relativiteit van het congres. Wij zijn ons hier allen van bewust, zo zei ze, maar dat houdt niet in dat het minder élan gehouden zal worden. De HJB heeft een gunstig jaar achter de rug. Het aantal afdelingen werd uitgebreid, het ledental steeg en op de geslaagde weekends waren steeds veel mensen aanwezig. Ook de zomer-kampen hadden een goed verloop. Het aantal kampen zal volgend jaar dan ook gebracht worden op 4. Zij maakt bekend dat het hoofdbestuur heeft besloten afdeling Amsterdam de schuld van f 75,-- kwijt te schelden als dank voor het geslaagde lustrum.

Naast kleine wijzigingen in het huishoudelijk reglement was vooral de veranderde contributieregeling, die op dit congres werd doorgevoerd, van groot belang. De verantwoordelijkheid komt door deze nieuwe regeling mede te liggen op de afdelingspenningmeester, terwijl de leden toch persoonlijk aansprakelijk blijven.

Verder kwam een voorstel van afdeling Arnhem ter discussie. Dit behelsde een verandering van naam. Deze afdeling stelde voor Humanistische te veranderen in Oriënterende, omdat buitenstaanders ons al te vaak identificeren met de "zuil" Humanistisch Verbond. Dit is in strijd met de Statuten, aldus deze afdeling. Doordat het voorstel te laat was ingediend en de afgevaardigden geen gelegenheid hadden gehad hun afdelingen hierover te raadplegen, kon dit voorstel niet in behandeling worden genomen.

Bovendien zullen de leden zich eerst nader moeten beraden over deze ingrijpende voorstellen. Op het congres werd tevens een nieuw hoofdbestuur gekozen. Dat is als volgt samengesteld:

Voorzitter : Johanniek van der Molen, Frederik Hendriklaan 116, Leiderdorp

Secretaresse : Janneke Nijmeijer, Kastanjelaan 147, Wipschoten

Penningmeester: Daan van Hoek, Doelenstraat 84, Delft

Propagandist : Rob Dijkstraal, Metselaarstraat 31, Hoorn

Kamporganisatrice: Liesbeth van der Noordaa, Sweelinckstraat 88, Den Haag

Landelijk mentor blijft de heer Henk Kooy, Heemstedestraat 201, Amsterdam.

Nieuwe afdeling

Op 15 november is in Leiden een afdeling van de HJB opgericht. Aantal leden: 15. Secretaris: Teggy Rauws, Pinksterbloemstraat 2, Leiderdorp.

Winterweekend in de jeugdherberg Alteveer in Arnhem op 4 en 5 jan. 1964

Op het traditionele winterweekend waren deze keer ruim 40 leden aanwezig. Op het programma stonden als sprekers: Will Spoor. Pantomimespeler en de heer W. den Boon, architect en binnenhuisarchitect, beiden uit den Haag. Het was verbazingwekkend dat hetgeen deze mensen vertelden vrijwel parallel ging. Beiden zoeken, ieder op zijn eigen terrein, naar het meest essentiële het eenvoudige van alle franje ontgaan. Will Spoor in de beweging die hij dan gaat weergeven, Den Boon in het scheppen van ruimten waarin leefmogelijkheden zijn. Vooral de laatste spreker trapte hierbij tegen veel heilige huisjes. Een bijzonder geslaagd weekend.

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

"S O C R A T E S"

Afdeling in Utrecht

Na een onderbreking van enkele jaren bestaat er weer een afdeling van de S.V.H.G. "Socrates" in Utrecht. Een gunstig verlopen werfactie onder de eerste-jaars heeft ertoe geleid dat Utrecht op het afgelopen eerstejaarscongres officieel opgenomen is als afdeling van de S.V.H.G.

In vrijwel alle universiteits- en hogeschoolsteden bestaat nu een afdeling behalve in Rotterdam welke afdeling vorig jaar opgeheven is, in Eindhoven waar een zusterorganisatie bestaat en in Wageningen waar plannen tot oprichting bestaan.

..

HUMANISTISCH THUISFRONT

Geestelijke Verzorging in het leger

In Het Vrije Volk van 7 januari bespreekt Anne Vermeer hoe de Tweede Kamer zonder discussie van enige omvang en diepgang enkele weken geleden aanvaardde, dat naast de geestelijke verzorging vanwege de kerkgenootschappen, voortaan ook het Humanistisch Verbond geestelijke verzorging in het leger zal geven. De schrijver acht deze beslissing belangrijk genoeg om er even bij stil te staan en merkt op:

" Reeds vele jaren is aan de minister van Defensie gevraagd de mogelijkheid voor deze verzorging te openen. Het verzoek is steeds afgewezen, o.a. met het argument, dat hieraan geen behoefte zou bestaan. In 1961 heeft het Humanistisch Thuisfront via een enquête dit argument ontzenuwd. Minister Visser erkende daarna ruiterlijk, dat aan de gebleken behoefte zou moeten worden voldaan. Hij liet het niet bij deze woorden, maar diende in april 1963 een nota in bij de Tweede Kamer, waarin werd voorgesteld een proef te nemen met de genoemde verzorging. Zijn opvolger heeft deze nota tijdens de begrotingsbehandeling verdedigd.

Discussies

De discussies in de Kamer konden ditmaal kort zijn, omdat in de afgelopen jaren enkele malen over dit onderwerp is gedebatteerd. Waarover ging de discussie?

De overheid roept de jongens in dienst op basis van grondwet en dienstplichtwet, haalt hen uit hun normale milieu en neemt daarmee een eigen verantwoordelijkheid voor de dienstplichtigen op zich. Deze verantwoordelijkheid houdt o.a. in dat deze jongens de vraag gesteld wat de minister zou doen als een predikant de opvatting geformuleerd in het rapport van de synode van de Hervormde Kerk inzake de kernbewapening in het leger zou uitdragen. Helaas is op het wat vage antwoord nauwelijks gereageerd.

Discriminatie

Hoe dit zij, gegeven deze situatie hebben P.v.d.A. en V.V.D. steeds gesteld, dat de overheid discrimineert als zij niet op dezelfde wijze in de behoefte aan een andere geestelijke verzorging dan de reeds bestaande voorziet.

Nu deze behoefte van voldoende omvang blijkt te zijn, hadden zij geen moeite hun standpunt tegenover de ministeriële nota te bepalen. Het is verheugend, dat ook de KVP in het voetspoor van magister Stokman in 1961, thans de mening huldigde, dat men zich op grond van verdraagzaamheid geestelijke verzorging kunnen krijgen, die zij of hun ouders voor hen in hun gewone milieu zouden verlangen. Wensen zij humanistische geestelijke verzorging, dan mag daaraan geen belemmering in de weg worden gelegd. Tot zover is er geen verschil van mening.

Het vraagstuk wordt ingewikkelder door het feit, dat de overheid de geestelijke verzorgers, aalmoezeniers en predikanten aanstelt, ontslaat en bezoldigt. Het zijn burgerambtenaren in uniform, ze doen hun werk in de strijdkrachten en volgen deze op oefeningen. Deze priesters en predikanten, hoewel ambtenaar, blijven ook dienaren van hun kerk. Deze ietwat tweeslachtige positie kan tot spanningen leiden.

/-heden

Minder/in ARP en CHU konden zich nog niet tot dit standpunt opwerken. Zij hielden vast aan de opvatting, dat een aparte positie van de godsdienstige verzorging gerechtvaardigd is, omdat de overheid tot plicht heeft de christelijke grondslag van onze samenleving te bewaren en te verstrekken. Het is te betreuren, dat zij niet willen inzien, dat een dergelijk gebruik van overheidsmacht en -geldmiddelen de positie van de kerken eerder verzwakte dan verstrekt en daarenboven tot gevolg heeft, dat men aldus handelend een groeiend deel van ons volk, in dit geval van de jeugd, elke geestelijke verzorging onthoudt.

Te betreuren is ook, dat én de minister en de kamermeerderheid bij de praktische uitvoering van de in wezen loyale toezegging weer discrimineren door van degenen, die van de geestelijke verzorging door het Humanistisch Verbond wensen gebruikt te maken schriftelijk verklaringen te eisen. Baart heeft daarop, sprekend voor de P.v.d.A., terecht gewezen."

..

HUMANISTISCHE GEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

"Vernieuwing"

Het decembernummer van "Vernieuwing", het maandblad van de H.W.G., bevat het gebruikelijke en ditmaal uitvoerige hoofdartikel met aktuele politieke beschouwingen van radakteur K. Timmerman.

Henri Sandberg bespreekt in dit nummer de taktiek van de vakbeweging en de S.F.I.O. in Frankrijk en ziet er een gevaarlijke toenadering in tot de communisten.

Meyer de Vries, ook ditmaal weer productief als medewerker, vraagt zich af, of collectes niet uit de tijd zijn. Ook het geval van de Delftse timmerman heeft zijn aandacht.

Ook zijn rubriekje "Dingen van de Dag" is in het decembernummer weer present.

..

INTERNATIONAAL NIEUWS

Een verenigd Europa

Pierre Lemaire van de bij de IHEU aangesloten "Ligue de l'Enseignement" geeft een blad uit getiteld: "Europe et Laïcité"; daarin lezen wij o.m.

" De directe inmenging van het "volk" in de zaak van een verenigd Europa is noodzakelijk. De politieke geboorte van de Verenigde Staten van Europa moet onderworpen worden aan de sanctie van de volkeren. Alle naties die het wensen moeten er deelvan uitmaken. Wensen, dat binnen de kring van deze naties elk zich zelf blijve, beweren dat één natie de leiding en de inspiratie moet geven, omdat ze het in vroeger tijden deed, is het wantrouwen van de andere wekken en van de zaak een doodgeboren kind maken. Indien de VSE elke vreemde voogdij terzijde willen stellen, mogen ze zich evenmin de wet door de sterke onder hen laten stellen en moeten ze allemaal, elk voor zich, de nodige tucht tonen om zich te schikken naar de gemeenschappelijke belangen. De collectieve besluiten moeten voor iedereen geldig zijn."

In hetzelfde blad komt Ernest Denis op voor algemene gelijkheid van alle Europese burgers en voor de onpartijdige lekestructuur van de samengesloten Europese naties, die de vrijheid van geweten als eerste gemeenschappelijke grondslag dienen te aanvaarden.

Rob Champion stelt de volgende idealen voor:

eenheid van munt, eenheid van landbouwpolitiek, eenheid van transport en eenheid van sociale wetgeving.

(Gegevens ontleend aan Het Vrije Woord, veertiendaags tijdschrift van het Humanistisch Verbond in België, decembernummer 1963).

..

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maanden februari en maart voor de V.A.R.A.

2 februari	: Prof.Dr. G. Stuiveling	"Uit humanistisch oogpunt"
9 februari	: Mevrouw D. Roethof-Ensing	"Leven de ouders van Ot en Sien nog?"
16 februari	: Dr. J.P. van Praag	Nog niet bekend
23 februari	: A. Treurniet	"Mag ik zo vrij zijn?"
1 maart	: P.N. Kruyswijk	"Vader nam altijd het lekkerste..."

Lezing in de maand februari voor de A.V.R.O.

4 februari	: J. Pasman	16.00-16.15	"Het humanistisch bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden"
------------	-------------	-------------	---

..

VAN ALLE KANTEN

Zo is het....

Onverdiend, ongewild, maar niet geheel onverwacht werden in de rel rond het VARA-televisieprogramma "Zo is het toevallig ook eens een keer.." ook enkele klappen toegediend aan het Verbond. Zo schreef een lezer van Trouw dat "een en ander wel treugde zou geven aan de helden van de club van Van Praag en Stuiveling..." Een ander geluid echter laat een lezeres van Het Vrije Volk horen, die schrijft:

" Er schijnen heel wat godsdienstige mensen te zijn die zich door de laatste uitzending van "Zo is het..." gekwetst voelen. Ik behoor niet tot deze mensen, want ik ben overtuigd humanist. Maar ik vraag mij alleen af waar die mensen de moed vandaan halen. Als een ouderling van de hervormde kerk ons bezoekt (wat ons helemaal niet welkom is) dan is het eerste wat hij zegt - ook al beweert je zelf het tegendeel - dat wij NOOIT gelukkig kunnen zijn, omdat wij zonder een God leven.

Ook wordt dan beweerd dat je een GROTE zondaar bent. Hebben deze heren er wel eens aan gedacht dat zoiets krenkend en vernederend is? Of zijn ze zo van hun gelijk overtuigd dat ze daar niet eens aan denken?"

Contra Telefonische Hulpdienst

Een andere rel, die zich niet in zo'n grote belangstelling mag verheugen en slechts tot de Zaanstreek beperkt schijnt te blijven is die van, zoals sommige kranten het noemden, Humanitas en Humanistisch Verbond contra de Telefonische Hulpdienst. Bij de behandeling van de subsidiëring van deze dienst in de gemeente-raad van Zaanstreek en in die van Krommenie werden enkele harde noten gekraakt; het ging in Krommenie ook om een subsidieverlening van vijftig gulden! Wat de gemoederen bezig houdt is het volgende, uit Het Vrije Volk van 17 december 1963:

" In deze Telefonische Hulpdienst zijn wel vele kerkelijke stromingen vertegenwoordigd. De beide humanistische instellingen hebben lange tijd tevergeefs getracht ook deel van het bestuur van de dienst uit te mogen maken. Ten slotte zijn ze er toe over gegaan een adres aan de gemeenteraden te richten met het verzoek geen subsidie meer aan de dienst te geven, zolang niet beide humanistische instellingen er ook zijn vertegenwoordigd.

Dit adres heeft de Telefonische Hulpdienst Zaanstreek weer aanleiding gegeven tot een reactie en deze reactie heeft van de kant van Humanitas en Humanistisch Verbond opnieuw een tegenreactie opgeleverd.

Het bestuur van de Telefonische Hulpdienst had in een schrijven aan de colleges van B en W van de verschillende Zaanse gemeenten een zestal punten gesteld. Op ieder van deze punten hebben de beide humanistische instellingen hun commentaar. Wij stellen de beide meningen hieronder tegenover elkaar. Punt voor punt volgt hieronder eerst het standpunt van de Telefonische Hulpdienst (THD) en daarna telkens het commentaar van Humanitas en Humanistisch Verbond (Hum.):

1. THD: Bij de opzet van de hulpdienst werd naar samenwerking op zo breed mogelijke basis gestreefd. Deze werd gevonden in samenwerking van alle christelijke groeperingen (orthodoxen, vrijzinnigen, r.katholieken) waarover men zeer verblijd was. Medewerking van de humanisten zal betekenen, dat de samenwerkende groep in zijn breedheid niet behouden kan blijven. Hum.: Als de THD stelt, dat zij werkt op een zo breed mogelijke basis, bestaande uit alle christelijke groeperingen, dan vragen wij ons in gemoede af: "Waarom niet op de breedst mogelijke basis?"

2. THD: De opzet wijkt geenszins af van de algemeen landelijke en internationaal gebruikelijk, welke die christelijke levensvisie als ondergrond heeft.

Hum: Beweerd wordt, dat de opzet van de THD geenszins afwijkt van de algemeen landelijke opzet. Bewust wordt de algemene opzet, zoals in Amsterdam bestaat verzwegen, niettegenstaande dit bij de THD in de Zaanstreek, naar wij zeker weten bekend is. In het bestuur van de THD Amsterdam zijn zowel Humanitas als het Humanistisch Verbond vertegenwoordigd.

3. THD: In de praktijk bestaat er een goede samenwerking met niet-kerkelijke instituten. Er wordt rekening gehouden met ieders levensvisie. Daarom is de christelijke achtergrond van de THD Zaanstreek nimmer aanleiding geweest voor moeilijkheden bij het verlenen van hulp, hoewel vele aanvragers niet tot een christelijke gemeenschap behoorden.

Hum: Goede samenwerking zou aanwezig zijn met niet-kerkelijke instituten. Dit wordt door ons niet ontkend, voorzover het incidentele verwijzing, c.q. hulpverlening betreft. Doch aangezien de samenwerking met de buitenkerkelijken zich beperkt tot het uitvoerende - en zich dus niet uitstrekt tot het bestuurlijke vlak - kan niet worden beoordeeld of verwijzing naar buitenkerkelijke instituten in voldoende mate in de daartoe geëigende gevallen plaatsvindt. Wel is het echter onze stellige overtuiging, dat de THD een groter aantal aanvragen zou krijgen, als algemeen bekend zou zijn, dat de THD Zaanstreek een alle groeperingen omvattende instelling zou zijn.

4. THD: Toen bleek, dat men van humanistische zijde op medewerking prijs stelde, hadden daarover gesprekken plaats, welke in steeds betere verstandhouding verliepen. Op de laatst gehouden bespreking beloofde men aan beide zijden om in eigen kring verdere mogelijkheden tot samenwerking te zoeken. Officieel ontving de hulpdienst geen bericht, dat dit gesprek zou zijn afgebroken, noch werden de laatste voorstellen beantwoord.

Hum: Het is ons niet duidelijk welke voorstellen worden bedoeld, daar ons geen voorstellen van de THD - ook geen mondelinge - hebben bereikt. Het is gedeeltelijk waar, dat de THD officieel geen bericht heeft gehad dat de onderhandelingen zouden zijn afgebroken. Aan de voorzitter van de THD werd wel mondeling meegedeeld, dat de organisatorische samenwerking met ons alleen mogelijk zou zijn op basis van volkomen gelijkberechtigdheid. Vanzelfsprekend zullen echter eventuele verwijzingen van gevallen wel door ons in behandeling worden genomen. Dit laatste is trouwens nooit een punt van discussie geweest.

5. THD: Het is vreemd, dat de humanistische organisatie, door de voorstelling van zaken, zoals deze in de brief wordt gegeven, er blijkbaar op uit is het werk, waarvan zij zo gaarne haar medewerking wil verlenen, materiële schade toe te brengen.

Hum: Dat wij in ons vorig adres de raadslieden op de hoogte stelden van onze zienswijze is een logisch gevolg van het door de THD steeds gehandhaafde standpunt: het afwijzen van een samenwerking op de breedst mogelijke basis, dus ook met buitenkerkelijken.

6. THD: Gezien vanaf de basis waarop de hulpdienst werkt, bestaat er een absoluut respect voor ieders geestelijke overtuiging. Bovendien kan het bestuur niet inzien, op welke wijze er verband is te leggen tussen de - inderdaad belangrijke - niet-kerkelijke categorie in de Zaanstreek, als geheel en als zodanig. en organisaties als het Humanistisch Verbond en de Vereniging Humanitas.

Hum: Als de THD niet inziet wat voor verband er zou bestaan tussen onze organisaties en de niet-kerkelijke bevolkingscategorie in de Zaanstreek, zij hier vermeld, dat onze organisatie de enige buitenkerkelijke organisatie in de Zaanstreek zijn. Zonder te pretenderen de buitenkerkelijke groep in zijn totaliteit te vertegenwoordigen, dit wordt hier nog eens met nadruk gesteld, en werd door ons ook in onze contacten met de organisatoren van de THD duidelijk naar voren gebracht, menen wij wel te mogen opmerken, dat wij de enigen zijn, die in verenigingsverband naar buiten op kunnen treden om de belangen van de buitenkerkelijken te kunnen behartigen. Buitenkerkelijken die geen lid zijn van een van onze organisaties, kunnen n.l. alleen individueel hun standpunt kenbaar maken.

Een benoeming

Met terugwerkende kracht tot 1 november is drs. P. Kooyman, adjunct-consulent van het Rijkstuinbouwconsulentschap te Hoorn, benoemd tot consultant van een door de minister nieuw ingesteld rijkstuinbouwconsulentschap voor bedrijfseconomie te Wageningen. Als de heer Kooyman straks Hoorn verlaat zal hij onder meer aftreden als voorzitter van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk "Humanitas" afdeling West Friesland. Aldus lezen wij in het Dagblad voor West Friesland van 13 december 1963.

Nogmaals Interim-rapport Hervormde Synode

Blijkbaar is men het over de in dit rapport uitgesproken mening ten aanzien van het Humanistisch Verbond lang niet in alle gelederen eens; in het Algemeen Handelsblad van 24 december 1963 schrijft een lezer:

" Naar aanleiding van het interim-rapport/over de verhouding kerk en humanisme het volgende. De kwesties worden te simplistisch opgevat.

Het gaat in wezen niet om een plausible vraag van al of niet tolerant te zijn tegen het buitenkerkelijk humanisme. Het gaat nog minder om een standpunt om vanuit een bepaalde theologie dit humanisme af te wijzen. Maar wat van belang is, dat is de wijze waarop b.v. prof.dr. Stuiveling e.a. het voorstellen, waarop het autonome, creatieve beginselen, gevindiceerd worden. Deze buitenkerkelijke humaniteit werpt zich op als de representante van wetenschappelijk denken. Nòch de humanist par excellence, prof.dr. Huizinga, nòch een groot filosoof als prof.dr. Fritz Heinemann (zie bladz. 144 Nieuwe Wegen der Filosofie) of de irenische figuur als prof.dr. Hendrik Kraemer (Humanisme en Kerk, blz. 40), kon in het hedendaagse buitenkerkelijk-humanisme, een spoor, een enkele continuïteit met het klassieke humanisme der renaissance ontdekken. /- van de Synode van de Hervormde Kerk

Als prof. G.C. van Niftrik dan ook opmerkt dat dit interim-rapport niet in den brede is behandeld, zal dit wel waar zijn. Men denkt n.b. klaar te zijn met de grote vanzelfsprekendheid dat dit humanisme, met de kerk toch het nihilisme bestrijdt. Ja, allicht. Maar de gronden voor de humaniteit is een naturalistische autonomie; op z'n best agnosticistisch, maar au fond atheïstisch gefundeerd. Zodra de kerk zich niet meer met filosofie bemoeit, moet zij zich veel aan laten leunen.

De H van Humanisme

In "Trefpunt", officieel orgaan van de Humanistische Jeugdbeweging, jaargang 9, nummer 1, lezen wij:

" Arnhem, 14 december.

In hun kelder op de Utrechtseweg 175 te Oosterbeek.

Spreker, hun mentor, de heer R. Sluyters, onderwerp: Hun H, in de HJB". Deze afdeling wil geen "Humanisme" in de Naam. Ze vindt dat deze H een hinderpaal is voor verschillende jongelui om toe te treden.

Men vindt zelf ook de naam hinderlijk omdat vele buitenstaanders deze naam verkeerd opvatten. De gedachte was om een meer algemeen toegankelijker organisatie te vormen waar men zich op allerlei terreinen oriënteerd. De mentor vond de naam Humanistisch een geruststelling voor de ouders, omdat zij dan weten waar hun kinderen lid van zijn.

Hij probeerde uit te leggen, wat men onder het woord "humanisme" verstaat, wat men zich van de activiteiten voorstelt, of wat men zich er van voor gesteld had!

Bovendien kan men zich niet zo maar ergens op oriënteren zonder een vergelijkende toetsteen, wat in dit geval dan he eigen H is!

Daarom is deze poging van Arnhem zo toe (tussen haakjes comité X) te juichen, omdat iedereen in de HJB zich in de H gaat verdiepen.

Bezoek HB aan Wageningen

Enkele suggesties daar gedaan voor een slecht draaiende afdeling. Het is niet nodig om een geheel bestuurde benoemen met een vast omschreven taak. Als een paar aktieve lui maar iets organiseren is dat voldoende. Men moet niet bang zijn voor mislukkingen en in het begin geen zware spreker uitnodigen. Het beste kunnen er weekends georganiseerd worden met een licht maar vastomlijnd programma afgewisseld door serieuze momenten. Belangstellenden moeten zoveel mogelijk persoonlijk opgezocht worden en b.v. voor een bijeenkomst nog even extra opgebeld worden."

Mens en Kosmos

In het november-decembernummer van "Mens en Kosmos" wijdt Peter Krug een beschouwing aan een artikelenserie van prof. Max Lamberty in de Vlaamse Gids (nrs. 1,2 en 3, 1963). In deze beschouwing, die tevens een kort historisch overzicht geeft van het humanisme, zegt Krug onder meer: in zijn beschouwingen "humanisme, vrijzinnigheid en nog wat vraagt deze Belgische hoogleraar zich af wat men moet verstaan onder het begrip humanisme. Zijn visie staat lijnrecht tegenover die van Rüssel, die hij overigens nergens noemt. Volgens hem vormen christendom en humanisme twee van elkaar min of meer onafhankelijke stromingen, die elk hun eigen weg gaan in de Europese geschiedenis.

Aan het slot van het artikel zegt Krug nog, dat volgens prof. Lamberty de hedendaagse humanist een agnosticus is; hij eerbiedigt het mysterie dat hij buiten zijn bereik acht, ook in deze periode van ruimtevaart en ruimtevaarders ..."

Wij zouden er hier op willen wijzen dat juist in de kringen van het orthodox protestantisme en katholicisme de neiging heeft bestaan en bestaat te veel de mens centraal te stellen in de ontwikkeling van de kosmos. Vandaar ook het aanvankelijk verzet tegen de opvattingen van Darwin c.s., die de mens zagen als een schakel in het evolutieproces en bepaald niet als "het eerste en het laatste in de zijnsorde". En het is zeker niet toevallig, dat Teilhard de Chardin thans een zo grote belangstelling geniet. Hij erkent immers de waarde van de evolutietheorie maar tracht in zijn wereldbeeld, dat toch voor een goed deel bepaald is door zijn katholieke overtuiging, toch de mens weer een unieke, een centrale plaats te geven in het evolutieproces.

Uiteraard konden wij slechts enkele punten uit het betoog van de hooggeleerde schrijver aanstippen. Zeker zullen niet al onze lezers elk onderdeel van zijn argumentatie onderschrijven, evenmin als wijzelf. Toch meenden wij, dat deze artikelen belangrijk genoeg zijn, ook om de kritiek op het werk van Heer, om ze in dit tijdschrift te releveren. Wij kunnen slechts hopen, dat de discussie over een zo belangrijk thema als de verhouding tussen christendom en humanisme in verleden en heden, worden voortgezet."

De tweede televisie-uitzending

Natuurlijk gaf de tweede televisie-uitzending van het Verbond aanleiding tot kritiek, wij geven hieronder de mening van enkele kranten.

" Humanisten, wie zijn dat?", luidde de titel van het laatste onderwerp van de avond. Als er al een verschil is tussen de kerkelijken en deze buitenkerkelijken, dan kwam dat nog niet tot uiting in dit programma over het Humanistisch Verbond.

Men kreeg de indruk te kijken en te luisteren naar gelovigen zonder geloof, met de kok die plechtig verklaarde dat het prettig werken was in een humanistische sfeer als typerend voorbeeld. Wie twijfelt er aan dat het prettig koken is in een humanistisch tehuis? Waar men vergeefs naar uitkeek, was iets van inspiratie die duidelijk maakte dat men beter humanist kon zijn dan iets anders," aldus de Haagse Courant van 11 januari.

" Evenmin als in de radio beschikt het Humanistisch Verbond in de televisie over eigen zendtijd. De VARA heeft gastvrijheid verleend aan deze levensbeschouwelijke organisatie.

Een wat schools gemaakte film, met helaas vrij starre vraaggesprekjes, gaf een inzicht in de betekenis die het moderne humanisme heeft voor enkelen van zijn aanhangers en in enkele verworvenheden van wat men het praktisch humanisme zou kunnen noemen: het A.H. Gerhardhuis voor bejaarden in Amsterdam, het conferentie-oord De Ark en een humanistisch militair tehuis.

Er volgen korte getuigenissen van de Kamerleden mevrouw D. Heroma-Meilink en mejuffrouw Mr. J.J.Th. ten Broecke Hoekstra, van wie de laatste toelichtte waarom zij zich als overtuigd liberaal tevens overtuigd humanist voelt.

De waarde die het moderne humanisme als levensbeschouwing kan hebben kwam het best tot uitdrukking in de persoonlijke verklaring van de heer L.P.G. Nelemans, hoofdbestuurder van het N.V.V.. Beter eigenlijk dan in het wat oppervlakkige inleidinkje van dr. J.P. van Praag, die toch behoort tot degenen die dit humanisme vorm hebben gegeven. Hij legde vooral de klemtoon op het humanitaire element," zo schreef de Nieuwe Rotterdamse Courant op 11 januari.

" In de korte interviews die in dit bestek werden gehouden, kon deze vraag onmogelijk afdoende worden beantwoord. Wel werd duidelijk dat het Humanistisch Verbond zeker niet slechts een tehuis voor godsdienstig daklozen is, geen verzamelplaats voor nee-zeggers, integendeel. Het mag wat vreemd aandoen, te horen beweren dat juist het Humanisme de weg opent voor een opvoeding zonder vooroordelen, de bedoeling ervan was oprecht en duidelijk," zo luidde de mening van Het Vrije Volk van 11 januari.

NIEUWJAARSBRIEF VAN HET HUMANISTISCH

VERBOND

De moord op Kennedy aan het eind van 1963 heeft zijn stempel gedrukt op de hele wereldsituatie. Vrijwel de hele wereld is met ontzetting geslagen. Niet alleen, omdat hier een jonge begaafde leider bruto uit het leven werd weggerukt; niet alleen omdat onuitsprekelijk leed werd gebracht over een sympathiek gezin; maar ook omdat Kennedy het symbool was geworden van wereldontspanning en menselijke gelijkheid in de wereldpolitiek. Door televisie, radio, film en pers was hij ons allen zo nabij gekomen, dat we hem als het ware persoonlijk kenden; en we zagen in hem de man die zijn indrukwekkende macht gebruikte om het verlangen naar de ene samenhangende mensheid gestalte te geven. Zijn dood deed ons temeer beseffen hoe kritiek de zaak van de menselijkheid ervoor staat.

Het jaar 1963 ligt zo te zeggen ingeklemd tussen twee adembenemende gebeurtenissen: de moord op Kennedy aan het eind van het jaar en de Cuba crisis aan het eind van 1962, die in de historische verklaring van Kennedy en Chroestjow genoemd werd: "een crisis die vele crisissen beëindigde". We weten wel beter, helaas, maar het is toch niet te miskennen, dat het verschrikkelijke gevaar, waarin we toen enkele uren, misschien zelfs wel enkele dagen, hebben verkeerd, iets heeft teweeggebracht, dat niet meer uitgewist kan worden. Zoals Chroestjow toenmaals schreef aan Kennedy: "U en ik, meneer de president, wij weten wat voor wapens het zijn". En niemand kan meer

voorbijziën aan de mogelijkheid, die onze generatie in haar macht heeft om ons bestaan, in alle betekenissen, die men daaraan moet toekennen, met één beweging te niet te doen! President Kennedy sprak van "een waterscheiding die het pre-cubaanse landschap scheidt van het nieuwe land dat voor ons ligt".

Maar na Cuba staan we niet in een nieuwe wereld; dat is ons nu duidelijker dan ooit; en er ligt geen gemakkelijke weg vóór ons. In maart schreef het gezaghebbende Engelse blad Observer: "Hoewel we spreken van een na-oorlogse periode, gaat er toch bijna geen week voorbij zonder dat op verscheidene plaatsen in de wereld geschoten wordt naar aanleiding van allerlei conflicten."

We hoeven maar aan het openbaar geworden conflict tussen China en Rusland, en een groot deel van de overige wereld, te denken om ons terstond voor ogen te stellen hoe hachelijk de situatie is.

Maar zo is het nu eenmaal met onze wereld gesteld: de tegenstellingen zijn niet eenvoudig, de verhoudingen, de belangen van materiële en geestelijke aard zijn ingewikkeld. Daarom bestaat er in het algemeen onder humanisten een afkeer van simpele leuzen, moties of verklaringen. Er is niet altijd aan te ontkomen en soms is ook de explosie van een heftige motie wel zinvol gevat in een uitspraak, een protest. Maar het mag betwijfeld worden of de geschiedenis een duimbreed zal wijken voor zo'n leuze of motie.

Toch heeft het Humanistisch Verbond in het afgelopen jaar tijdens zijn Congres in Utrecht met betrekking tot de dreiging van een atoom-oorlog een motie aangenomen, waarin verklaard wordt

- dat de verschrikkingen en gevolgen van een kernoorlog de humanist vervullen met afschuw, terwijl hij in een moderne oorlog minder dan ooit een oplossing ziet voor internationale tegenstellingen, dat echter de keuze tussen het al of niet aanvaarden van kernbewapening mede afhankelijk blijkt van het inzicht in de meest doeltreffende wijze om een atoom-oorlog te voorkomen en daarom niet rechtstreeks uit de levensovertuiging voortvloeit; dat de humanist zich verplicht acht op grond van zijn levensovertuiging en naar eigen inzicht in de feitelijke verhoudingen te streven naar vermindering van de internationale spanning en naar verwezenlijking van de wereldvrede.

Wij geven grif toe, dat dit geen schokkende verklaring is. Voor humanisten door alle tijden heen, mag het als een gemeenplaats worden beschouwd: dat zij tegen een oorlog zijn. Maar deze verklaring spreekt toch uit waar de richtende kracht en de grenzen van de humanistische overtuigingsliggen, zonder dat dit tot splitsing van de humanistische beweging hoeft te leiden.

Humanisten die voorstanders zijn van eenzijdige ontwapening, kunnen het betreuren dat medeleden van het Verbond hun standpunt niet delen. Zij die het behoud en het ontplooiën der menselijke waarden door eenzijdige ontwapening in gevaar achten, moet het evenzeer aan het hart gaan dat er humanisten zijn, die dit gevaar niet erkennen. Maar bij allen staat een diepe wil tot kering van de catastrofe voorop. Dat is géén gemeenplaats, want er komt bij - als zij zich waarlijk humanisten achten - dat zij de sterke, werkzame wil bezitten om met de inzet van al hun krachten te blijven denken over hun meningen, te blijven werken aan hun voorkeuren.

Voor dit denken en werken met betrekking tot het meest benauwende probleem van onze dagen is er een

gelegenheid in ons Verbond voorhanden. Op aanbeveling van het Internationale Congres van 1962 functioneert in ons land op initiatief van het Verbond een werkgroep, waarin uiterst deskundigen van de verschillende richtingen in het denken over de nucléaire bewapening zich wijden aan de problemen van nationale verdediging en internationale veiligheid.

In contact en in samenwerking met andere bekende studiegroepen op dit gebied trachten zij het bewuste denken over deze problemen binnen de organisatie te stimuleren, voor te lichten en onder woorden te brengen en voorstellen tot actie te doen, indien dit gewenst mocht zijn. Zij zullen ons regelmatig op de hoogte houden.

Wij geloven ook hierbij weer niet, dat in één van de conferenties van deze werkgroepen, die over de hele wereld doende zijn, plots het verlossende woord zal worden gesproken, waardoor de wereldvrede ineens gegarandeerd is; zelfs niet, dat een communiqué van deze ernstige mensen alle humanisten gelijk zou doen denken - als de groep het al eens mocht worden.

Maar er zijn toch bemoeidigende verschijnselen. Het kernstopverdrag dat in juli tot stand kwam, is een stap op een nieuwe weg. De telozverbinding tussen Kremlin en het Witte Huis is er nog één. Ook kunnen we niet voorbijzien aan de nieuwe bezinning in brede kring. Wij denken hier bijvoorbeeld aan de pauselijke encycliek over "Vrede op aarde", de bemoeienissen van de Wereldraad van Kerken en het rapport tegen de atoomoorlog van de Hervormde Synode in Nederland, en de studies van de geleerden in het Pugwash-comité over oorlog en vrede. Ook de verklaring van Oslo van het Internationale Humanistische Congres 1962 mag hier misschien nog eens genoemd

worden. Al deze uitingen wijzen op een toenemend verantwoordelijkheidsbesef ten opzichte van de bedreigde menselijke waarden.

Natuurlijk, ook dit alles zijn maar woorden. Maar het zijn woorden waar gedachten achter schuilen, die werkelijke krachten kunnen worden, als zij mensen in beweging brengen. Daar ligt het aangrijpingspunt voor humanisten: Mensen in beweging brengen; of tenminste: hen voorbereiden op de gedachten die hen in beweging zouden kunnen brengen. Wij, humanisten in Nederland, kunnen rechtstreeks maar heel weinig doen om de wereldproblemen op te lossen. Maar door middel van al onze werkzaamheden zijn we daar in feite toch voortdurend mee bezig.

Zonder geloof in wonderen of toverwoorden, trachten we de krachten te wekken die nodig zijn voor een menswaardige wereld. Dat is de betekenis van onze voortdurende oproep tot bezinning op wat menszijn eigenlijk inhoudt. Dat is de praktische zin van deze bemoeienissen met al die duizenden die jaarlijks een beroep op ons doen en naar wij hopen niet tevergeefs. Dat is ook de strekking van het humanistisch vormingsonderwijs, dat jonge mensen tracht te helpen op hun weg naar een volledig mens-zijn.

Al die ogenschijnlijk onbetekenende arbeid, heeft feitelijk onoverzienbare gevolgen. Zij heeft een niet meetbare waarde voor de mens die het betreft; dat alleen rechtvaardigt haar al. Maar zij heeft ook onschatbare betekenis voor ons allen, omdat zij scheppende kracht vrijmaakt en de menselijke waarbaarheid versterkt. Daarom vinden humanisten het de moeite waard zich aaneen te sluiten en de nodige offers te brengen aan tijd en geld. Om het mogelijk te maken, dat functionarissen

worden aangesteld en vrijwilligers worden opgeleid, die met ongewone toewijding hun taak vervullen.

Als we een beroep doen op allen die zo denken als wij, om zich bij ons aan te sluiten, dan is dat niet voor de glorie van een indrukwekkend ledental, maar voor de mogelijkheid om onze taak te vervullen, ons aller taak, die we alleen gezamenlijk tot een goed einde kunnen brengen.

Ook in dit verband is de dood van Kennedy een teken. Hij was ook een symbool van wat één mens betekenen kan; als hij vindingrijk is, realistisch en moedig; als hij weet waarom het op een gegeven moment gaat. En zijn moordenaar is het symbool van wat één mens vernietigen kan, als hij de draad kwijt is en niet meer weet waar het om gaat. Niemand is onmisbaar, maar ieder kan een onvoorspelbare kracht uitoefenen; ten goede of ten kwade; als hij de middelen weet te gebruiken die daarvoor beschikbaar zijn, ook de middelen van samenwerking en organisatie.

Het gaat in wezen om enkele heel kernachtige dingen: mensen losrukken uit de kleurloze, dagelijkse sleur; mensen bewust maken van wat ze doen kunnen; mensen doordringen van hun mogelijkheden; dat is ons werk, ons aller werk. Dat werk moet gedaan worden temidden van de gewone dingen van de dag, maar het is een zaak van zijn of niet zijn voor ons allen.

Voor 1964 wensen wij dat ook u daarin een taak zult vinden. Niet voor ons, maar voor de zaak der menselijkheid.... en voor u. Want niets geeft meer voldoening dan het besef, dat men doet wat men kan.

Het Hoofdbestuur